

Čo môže znamenať rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu vo veci Harabin v. Slovenská republika

(právna analýza)

Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu v prípade **Harabin v. Slovenská republika** rozhodol, že v disciplinárnom konaní proti predsedovi Najvyššieho súdu SR Štefanovi Harabinovi vedenom na Ústavnom súde SR bolo porušené právo Štefana Harabina na nestranný súd podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv. Išlo o konanie, ktoré skončilo rozhodnutím sp. zn. PL. ÚS 92/2011 zo dňa 29. júna 2011, ktorým bolo Štefanovi Harabinovi uložené disciplinárne opatrenie - zníženie jeho ročného platu o 70 % - za to, že v júli a v auguste 2010 pri štyroch príležitostiach zabránil skupine kontrolórov ministerstva financií vo vykonaní kontroly na Najvyššom súde SR. Právo Štefana Harabina (t.j. sťažovateľa) bolo podľa Európskeho súdu pre ľudské práva porušené tým, že Ústavný súd SR nesprávne postupoval pri rozhodovaní o námietkach zaujatosti voči sudcom Ústavného súdu, ktoré Štefan Harabin podal. Disciplinárne konanie sa teda bude musieť na Ústavnom súde SR zopakovať a v novom konaní budú musieť byť rešpektované všetky výhrady Európskeho súdu. Rozhodnutie Európskeho súdu však vyvoláva viaceré otázky ohľadom toho, ako má byť nové konanie na Ústavnom súde vedené, či treba v tomto konaní naozaj vylúčiť všetkých ústavných sudcov namietaných Štefanom Harabinom a aký môže byť vplyv tohto rozhodnutia na schopnosť Ústavného súdu prijať rozhodnutie vo veci disciplinárnych návrhov podaných bývalou ministerkou spravodlivosti Luciou Žitňanskou proti Štefanovi Harabinovi.

Z viacerých námietok Štefana Harabina na porušenie svojich práv Európsky súd teda uznal za opodstatnenú iba námietku týkajúcu sa porušenia procesného práva na nestranný súd podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Ostatné námietky Európsky súd buď odmietol ako zjavne nepodložené alebo pre nevyčerpanie vnútroštátnych prostriedkov nápravy (išlo o námietku porušenia práva na slobodu prejavu podľa čl. 10, námietku porušenia práva na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2, námietku porušenia práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13, námietku porušenia práva nebyť diskriminovaný pri výkone práv zaručených Dohovorom podľa čl. 14 a námietku porušenia práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Protokolu č. 1).

A.

K námietke, že Ústavný súd rozhodol voči Štefanovi Harabinovi inak, ako v rovnakom prípade v minulosti voči Milanovi Karabínovi

Zaujímavou skutočnosťou je, že Európsky súd odmietol podstatnú námietku Štefana Harabina, že Ústavný súd voči nemu rozhodol diskriminačne a svojvoľne, keď v disciplinárnom konaní voči jeho predchodcovi na poste predsedu Najvyššieho súdu SR Milanovi Karabínovi (PL. ÚS 97/07), v ktorom sa podľa Štefana Harabina riešia podobná

otázka, rozhodol inak, ako v jeho prípade (Milana Karabína nepotrestal), a to bez toho, aby tento odklon dostatočne zdôvodnil. Vláda vo vyjadrení k sťažnosti k tejto námietke uviedla, že skutkové okolnosti a právne aspekty prípadu disciplinárneho stíhania Milana Karabína a Štefana Harabína sú odlišné a preto neprišlo k svojvoľnému a diskriminačnému postupu voči Štefanovi Harabínovi. Podstatná časť vyjadrenia vlády k sťažnosti sa týkala práve tejto námietky.

Keďže podstatná časť argumentácie v sťažnosti Štefana Harabína a vo vyjadrení vlády sa týkala interpretácie vnútroštátnych zákonných ustanovení a právnej otázky, či Štefan Harabín ako predseda Najvyššieho súdu mal alebo nemal oprávnenie neumožniť vykonanie kontroly na Najvyššom súde zo strany Ministerstva financií, Európsky súd hneď na úvod svojej právnej argumentácie v ods. 112 svojho rozhodnutia uviedol (pozn.: ide o neoficiálny preklad):

„112. V tejto súvislosti Súd považuje za vhodné podčiarknuť, že v kontexte súčasnej sťažnosti nie je jeho úlohou zaujať stanovisko k tomu, či bol sťažovateľ oprávnený neumožniť kontrolárom Ministerstva financií vykonať kontrolu (pozri vyššie odsek 12). Podobne, pre Súd nie je potrebné zodpovedať, či sťažovateľ – ktorý sám v pozícii ministra spravodlivosti neúspešne inicioval disciplinárne konanie voči predsedovi Najvyššieho súdu - mohol dôvodne očakávať, že bude podobne oslobodený v disciplinárnom konaní, ktoré ministerka spravodlivosti voči nemu iniciovala. Rovnako, nevyžaduje sa, aby Súd určil, aká váha mala byť pripísaná rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave a Najvyššieho súdu v prípade, ktorý sa týka sťažovateľovej právnej interpretácie zákonných povinností predsedu Najvyššieho súdu.

113. Úlohou súdu v predmetnom prípade je výlučne posúdiť, či práva sťažovateľa podľa Dohovoru boli dodržané v konaní pred Ústavným súdom, v ktorom bol sankcionovaný za disciplinárny delikt.“

Následne v odsekoch 166 až 168 svojho rozhodnutia Európsky súd námietku Štefana Harabína so stručným odôvodnením odmietol. Európsky súd v rozhodnutí konkrétne uviedol nasledovné (pozn.: ide o neoficiálny preklad):

„166. Súd pripomína, že právo podľa čl. 14 nebyť diskriminovaný pri výkone práv zaručených Dohovorom a alebo jeho Protokolmi je porušené, ak štáty zaobchádzajú s jednotlivcami v analogických situáciách odlišne, bez toho, aby pre to poskytli objektívne a dostatočné dôvody (pozri Thlimmenos v. Grécko [GC], č. 34369/97, § 44, ECHR 2000-IV).

*167. Súd preskúmal sťažovateľovu sťažnosť, že bol diskriminovaný, ale prišiel k záveru, že v rozsahu, v ktorom bola odôvodnená a spadá do jeho kompetencie, **zo sťažnosti nevyplýva nič, čo by nasvedčovalo porušeniu Dohovoru alebo jeho Protokolov.** [„The Court has examined the applicant’s complaint of discrimination but finds, to the extent that it has been substantiated and falls within its competence, that it discloses no appearance of a violation of the Convention or its Protocols.“]*

168. Z toho vyplýva, že táto časť sťažnosti je zjavne nepodložená a musí byť odmietnutá v zmysle článku 35 ods. 3a a 4 Dohovoru.“

Z rozhodnutia Európskeho súdu teda možno vyvodiť, že ak by Ústavný súd SR v novom konaní postupoval pri rozhodovaní o námietkach zaujatosti v súlade s Dohovorom, a vyniesol by rovnaké rozhodnutie (t.j. že Štefan Harabín je vinný zo spáchania závažného

disciplinárneho previnenia a ukladá sa mu zníženie jeho ročného platu o 70%), Európsky súd by toto rozhodnutie považoval za súladné s čl. 14 Dohovoru.

B.

K námiatke, že pri rozhodovaní o námiatkach zaujatosti sudcov Ústavného súdu bolo porušené právo Štefana Harabina na nestranný súd

Prejdime teraz k porušeniu práva Štefana Harabina, ktoré Európsky súd uznal. Európsky súd považoval postup Ústavného súdu SR pri rozhodovaní o námiatkach zaujatosti podaných Štefanom Harabinom za problematický a nesúladný s Dohovorom. Pripomeňme si však najprv, ako Ústavný súd pri rozhodovaní o námiatkach zaujatosti voči ústavným sudcom podaných Štefanom Harabinom a ministerkou spravodlivosti postupoval.

Ministerka spravodlivosti Žitňanská v predmetnom disciplinárnom konaní pred Ústavným súdom sp. zn. PL. ÚS 92/2011 namietala zaujatosť ústavných sudcov Petra Brňáka, Lubomíra Dobríka a Milana Lálíka, a to pre údajný pozitívny osobný vzťah k Štefanovi Harbinovi, a Štefan Harabin namietal zaujatosť ústavných sudcov Ľudmily Gajdošikovej, Ladislava Orosza, Jána Lubyho a Juraja Horvátha, a to pre údajný negatívny osobný vzťah k nemu.

Spolu bola teda namietaná zaujatosť 7 sudcov zo všetkých 13 členov pléna Ústavného súdu. Treba si pritom uvedomiť, že podľa čl. 131 ods. 1 druhej a tretej vety Ústavy SR „*Plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.*“ Nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov je 7 sudcov. Ak teda chcel Ústavný súd meritórne o návrhu na disciplinárne potrestanie rozhodnúť (či už v zmysle, že Štefan Harabin je vinný alebo že je nevinný), muselo za rozhodnutie hlasovať aspoň 7 sudcov. Ak by sa tento počet nedosiahol, návrh by sa musel zamietnuť pre nedosiahnutie potrebného kvóra 7 hlasov, a teda by Ústavný súd nemohol rozhodnúť o podstate veci – či je Štefan Harabin vinný alebo nevinný.

O námiatkach zaujatosti voči 7 ústavným sudcom rozhodol Ústavný súd uznesením sp. zn. PL. ÚS 92/2011 z 10. mája 2011 tak, že žiadneho namietaného sudcu nevytlúčil, pričom v odôvodnení uznesenia uviedol: „*Ústavný súd po posúdení jednotlivých dôvodov uvedených v oznámeniach navrhovateľky a predsedu najvyššieho súdu o námiatkach predpojatosti sudcov ústavného súdu a ich vyjadrení k týmto námiatkam dospel k záveru, že vznesené námiatky predpojatosti nie sú v zmysle § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde dostačujúce na osvedčenie pomeru namietaných sudcov k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom. Ústavný súd k tomuto rozhodnutiu dospel aj napriek tomu, že štyria namietaní sudcovia ústavného súdu v konaniach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy už boli vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie pre pomer k predsedovi najvyššieho súdu (Lubomír Dobřík v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 174/2010, Milan Lalík v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 260/2010 a tiež Ladislav Orosz v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 345/09 a Juraj Horváth v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 238/08), ale iba tieto skutočnosti nemohli ovplyvniť prijaté rozhodnutie ústavného súdu. Ústavný súd sa pritom riadi najmä tou skutočnosťou, že o takom závažnom konaní, akým je konanie podľa čl. 136 ods. 3 ústavy (vykonávanie disciplinárneho konania voči predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky),*

rozhoduje ústavný súd podľa čl. 131 ods. 1 ústavy v pléne ústavného súdu, ktoré je zložené z 13 sudcov (...) a v prípade prílišného formalistického postupu, akým by bolo vyhodnotenie daných námietok bez osobitného vyhodnotenia vyjadrení jednotlivých dotknutých sudcov, by reálne hrozilo znefunkčnenie výkonu samotnej rozhodovacej činnosti pléna ústavného súdu, ktoré jediné je v danom prípade oprávnené rozhodnúť o danom návrhu. Garanciou nestrannej ochrany ústavnosti v označenej veci je teda prerokovanie a rozhodnutie v právomoci pléna ústavného súdu, a nie iba namietaných sudcov. Námiety účastníkov konania preto z uvedených hľadísk nebolo možné uznať ako dôvodné a spôsobilé vyvolať iné rozhodnutie pléna.“

Tým, že nebol vylúčený žiaden zo sudcov, Ústavný súd zabezpečil, že v prípade hlasovania všetkých 13-tich sudcov aj v prípade najtesnejšieho rozdielu dopadne hlasovanie v pomere 7:6 hlasov, čiže sa siedmymi hlasmi prijme buď rozhodnutie o vine alebo nevine Štefana Harabina. Už pri vylúčení jedného sudcu (kedy by hlasovalo iba 12 sudcov) nebola záruka, že Ústavný súd prijme meritórne rozhodnutie, pretože hlasovanie mohlo dopadnúť v pomere 6:6 hlasov a návrh by sa musel zamietnuť bez meritórneho rozhodnutia pre nedosiahnutie počtu 7 hlasov. Je teda zrejmé, že Ústavný súd v obave, že vylúčenie niektorých sudcov by mohlo spôsobiť, že Ústavný súd nedosiahne potrebný počet 7 hlasov pre meritórne rozhodnutie, rozhodol sa nevylúčiť žiadneho zo sudcov.

Európsky súd však v rozhodnutí **Harabin v. Slovenská republika** postup Ústavného súdu zhodnotil nasledovne (pozn.: ide o neoficiálny preklad):

„135. V posudzovanom konaní Ústavný súd čelil situácii, kde strany sporu namietali zaujatosť siedmich z trinástich sudcov Ústavného súdu. Čo sa týka štyroch ústavných sudcov namietaných sťažovateľom, dvaja z nich (sudcovia O. [Orosz] a H. [Horváth]) boli vylúčení pre zaujatosť v skorších konaniach vedených senátom Ústavného súdu, ktoré sa týkali sťažovateľa. Ústavný súd neprikladal rozhodujúcu váhu tomuto faktoru (podobne ako faktoru, že dvaja iní ústavní sudcovia namietaní Ministerstvom spravodlivosti boli tiež v minulosti vylúčení pre zaujatosť) a rozhodol, že nebude vylúčený žiadny zo sudcov Ústavného súdu. Ústavný súd okrem iného poznamenal, že rozhodnutie o disciplinárnom delikte údajne spáchanom sťažovateľom je vo vylučnej kompetencii pléna Ústavného súdu, a konštatoval, že prílišný formalizmus a neprihliadanie na stanoviská jednotlivých sudcov zakladá riziko, že konanie bude znefunkčnené. Rozhodnutie o sťažovateľovom prípade bolo prijaté v tajnom hlasovaní a preto Ústavný súd k nemu nepripojil žiadne odlišné stanovisko niektorého z ústavných sudcov.

136. Súd sa domnieva, že Ústavný súd pri vážení medzi dvoma pozíciami, konkrétne medzi potrebou odpovedať na požiadavku vylúčiť jeho sudcov a potrebou zachovať schopnosť Ústavného súdu rozhodnúť prípad, nezaujal zodpovedajúce (vhodné) stanovisko z pohľadu záruk čl. 6 Dohovoru v tom, že neodpovedal na argumenty, kvôli ktorým bolo požadované vylúčenie sudcov Ústavného súdu.

137. Súd poznamenáva, v prvom rade, že dvaja zo sudcov namietaných sťažovateľom a dvaja ďalší sudcovia namietaných ministerkou boli vylúčení v skorších konaniach pred Ústavným súdom týkajúcich sa sťažovateľa. Ohľadom ich nestrannosti mohli vzniknúť pochybnosti. Mali byť uvedené presvedčivé argumenty jasne vysvetľujúce, prečo námietky vo vzťahu k týmto sudcom nemožno v posudzovanom prípade akceptovať.

138. V druhom rade, čo sa týka sudcov namietaných stranami sporu, **samotný fakt, že strana sporu požaduje vylúčenie sudcu pre zaujatosť, hoci aj opakovane, nespôsobuje automaticky dôsledok, že tento sudca musí byť vylúčený.** Z dokumentov predložených stranami sporu sa nejaví, že Ústavný súd zaujal stanovisko k tomu, či argumenty predložené stranami sporu odôvodňovali ich vylúčenie.

139. Až po odpovedaní na argumenty strán sporu a zistení, či námietky voči sudcom sú odôvodnené, mohla vzniknúť otázka, či existuje potreba a dôvody pre nevyhlásenie niektorých sudcov. V tejto súvislosti Súd zaregistroval, že **Bangalórske princípy správania sudcov** (pozri vyššie odseky 107 až 108) zahŕňajú „doktrínu nevyhnutnosti“, ktorá umožňuje sudcovi, ktorý je inak diskvalifikovaný, prejednať a rozhodnúť súdny spor, a to v prípade, že ak by to neurobil, tak by to malo za následok vznik nespravodlivosti [„In that context the Court has noted that the Bangalore Principles of Judicial Conduct (see paragraphs 107-108 above) include the “doctrine of necessity” which enables a judge who is otherwise disqualified to hear and decide a case where failure to do so may result in an injustice.“] Avšak nevyžaduje sa preskúmať, či je táto doktrína v súlade so zárukami čl. 6 Dohovoru, pretože z vyššie uvedených dôvodov sa nepreukázalo, že taká situácia nastala v posudzovanom prípade.

140. Dôvody uvedené Ústavným súdom, konkrétne potreba zachovať schopnosť Ústavného súdu rozhodnúť prípad, preto nemôžu ospravedlniť účasť dvoch sudcov, ktorí boli v skorších konaniach týkajúcich sa sťažovateľa vylúčení pre zaujatosť a vo vzťahu ku ktorým Ústavný súd presvedčivo nerozptýlil pochybnosti, ktoré mohli byť považované za objektívne odôvodnené [„in respect of whose alleged lack of impartiality the Constitutional Court failed to convincingly dissipate doubts which could be held to be objectively justified”].

141. Súd zaregistroval, že v dvoch nasledujúcich disciplinárnych konaniach proti sťažovateľovi Ústavný súd zvolil odlišný prístup, kedy posúdil námietku strán sporu a vylúčil pre zaujatosť sudcu namietaného sťažovateľom a dvoch sudcov namietaných ministerkou spravodlivosti (pozri vyššie odseky 50 až 51). Keďže tieto udalosti nasledovali po skutočnostiach uvedených v tejto sťažnosti, nevyžaduje sa, aby sa Súd nimi zaoberal.

142. Z dôvodov uvedených vyššie Súd prichádza k záveru, že v disciplinárnych konaniach namietaných v tomto súčasnom posudzovanom prípade nebolo rešpektované právo sťažovateľa na nestranný súd. Preto z toho dôvodu prišlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru. “

Z vyššie citovaného textu rozhodnutia Európskeho súdu možno podľa nášho názoru vyvodit' nasledujúce závery:

1. Nepripustnosť paušálne odmietnuť vylúčenie sudcov:

Z rozhodnutia Európskeho súdu vyplýva, že Ústavný súd nemôže zaujať akýsi „paušálny“ prístup k rozhodovaniu o námietkach zaujatosti a nemal *a priori* odmietnuť vylúčiť kohokoľvek zo sudcov kvôli potrebe zabrániť „zefunkčneniu“ pléna Ústavného súdu. Z rozhodnutia Európskeho súdu vyplýva, že Ústavný súd sa mal zaoberať jednotlivými námietkami zaujatosti voči jednotlivým namietaným sudcom a posudzovať, či pri nich existuje alebo neexistuje dôvod na vylúčenie, a neakceptovanie námietok zaujatosti mal dostatočne odôvodniť.

2. Potreba presvedčivo odôvodniť nevyhlúčenie sudcov, ktorí boli v minulosti už vylúčení:

Európsky súd osobitne zdôraznil, že najmä vo vzťahu k tým sudcom, ktorí už boli v predchádzajúcich senátnych konaniach týkajúcich sa Štefana Harabina vylúčení pre zaujatosť (išlo o sudcov Orozsa a Horvátha), vznikli pochybnosti o ich nestrannosti, a preto mal Ústavný súd presvedčivo odôvodniť, prečo námietky zaujatosti voči týmto sudcom sú v predmetnom konaní neodôvodnené. (Európsky súd v ods. 137 rozhodnutia ohľadom k týmto sudcom uvádza: „*Ohľadom ich nestrannosti mohli vzniknúť pochybnosti. Mali byť uvedené presvedčivé argumenty jasne vysvetľujúce, prečo námietky vo vzťahu k týmto sudcom nemožno v posudzovanom prípade akceptovať.*“)

3. K skutočnosti, že sudcovia Oroz a Horváth, vylúčení v minulosti, budú môcť rozhodovať, ak ich nevyhlúčenie Ústavný súd dostatočne zdôvodní:

Rozhodnutie Európskeho súdu však neznamená, že sudcovia Oroz a Horváth, ktorí boli vylúčení v predchádzajúcich senátnych konaniach týkajúcich sa Štefana Harabina, musia byť automaticky vylúčení aj v predmetnom disciplinárnom konaní. Nevyplýva to ani z formulácie ods. 140 rozhodnutia ESĽP, kde sa hovorí: „*140. Dôvody uvedené Ústavným súdom, konkrétne potreba zachovať schopnosť Ústavného súdu rozhodnúť prípad, preto nemôžu ospravedlniť účasť dvoch sudcov, ktorí boli v skorších konaniach týkajúcich sa sťažovateľa vylúčení pre zaujatosť a vo vzťahu ku ktorým Ústavný súd presvedčivo nerozptýlil pochybnosti, ktoré mohli byť považované za objektívne odôvodnené [“in respect of whose alleged lack of impartiality the Constitutional Court failed to convincingly dissipate doubts which could be held to be objectively justified.”].*“ Odsek 140 neznamená, že účasť dvoch v minulosti vylúčených sudcov nemožno v žiadnom prípade ospravedlniť; odsek 140 práveže znamená „len“ to, že účasť týchto dvoch sudcov na rozhodovaní nemožno odôvodniť iba samotnou potrebou zabrániť situácii, kedy by plénum Ústavného súdu nemohlo prijať meritórne rozhodnutie o vine alebo nevine (t.j. potrebou „*zachovať schopnosť Ústavného súdu rozhodnúť prípad*“) a zároveň že ich účasť nemožno ospravedlniť bez toho, aby sa naozaj rozptýlili pochybnosti o ich nezaujatosti. Z odseku 140 vyplýva, že ak však Ústavný súd uvedie také dôvody, ktoré rozptýlia pochybnosti o ich nezaujatosti, takéto dôvody uvedené Ústavným súdom budú môcť ospravedlniť účasť týchto dvoch sudcov, ktorí boli v minulosti vylúčení. Jednoznačne o tom svedčí aj vyššie citovaný ods. 137, kde sa uvádza: „*Mali byť uvedené presvedčivé argumenty jasne vysvetľujúce, prečo námietky vo vzťahu k týmto sudcom nemožno v posudzovanom prípade akceptovať.*“ Ak Ústavný súd uvedie presvedčivé argumenty, prečo námietky zaujatosti voči týmto sudcom nemožno akceptovať, v takom prípade bude dodržané základné právo Štefana Harabina na nestranný súd a títo sudcovia nebudú musieť byť z rozhodovania vylúčení.

Možnosť, že sudcovia Oroz a Horváth budú môcť rozhodovať v predmetnom disciplinárnom konaní, nevyklučuje ani veta uvedená v ods. 135, ktorá uvádza: „*Ústavný súd neprikladal rozhodujúcu váhu tomuto faktu [pozn.: faktu že v minulosti boli sudcovia Oroz a Horváth už vylúčení] a rozhodol, že nebude vylúčený žiadny zo sudcov Ústavného súdu.*“ Táto veta v žiadnom prípade neznamená, že „*prikladať rozhodujúcu váhu*“ faktu, že sudcovia Oroz

a Horváth boli vylúčení v predchádzajúcich senátnych konaniach možno iba tak, že budú vylúčení aj v predmetnom disciplinárnom konaní. Svedčí o tom aj formulácia obsiahnutá v nasledujúcom ods. 136, kde Európsky súd uvádza, že Ústavný súd „**nezaujal zodpovedajúce (vhodné) stanovisko z pohľadu záruk čl. 6 Dohovoru v tom, že neodpovedal na argumenty, kvôli ktorým bolo požadované vylúčenie sudcov Ústavného súdu.**“ Zaujatie „zodpovedajúceho stanoviska v pohľadu záruk čl. 6 Dohovoru“ teda neznamená vylúčenie sudcov Orosza a Horvátha, ale odpovedanie na argumenty obsiahnuté v námietkach zaujatosti, v ktorých bolo požadované vylúčenie sudcov Orosza a Horvátha.

Možnosť, aby niektorý zo sudcov, ktorý bol v minulosti vylúčený zo senátneho konania týkajúceho sa Štefana Harabina, nebol Ústavným súdom vylúčený v disciplinárnom konaní, a to ani po individuálnom posúdení námietky zaujatosti voči tomuto sudcovi, sa stala skutočnosťou aj v neskorších disciplinárnych konaniach voči Štefanovi Harabinovi.

V neskoršom disciplinárnom konaní proti Štefanovi Harabinovi **sp. zn. PL. ÚS 116/2011** (iniciovanom kvôli nesprávnemu pridelovaniu prípadov sudcom) Ústavný súd opustil prax paušálneho a apriórneho odmietania vylúčiť niektorého zo sudcov kvôli obave zo „znefunkčenia“ pléna (v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 116/2011 zo dňa 14. decembra 2011 väčšina sudcov kritizovala a odmietla dovtedajší prístup k vylučovaniu sudcov) a na základe námietok zaujatosti vylúčil sudcu Horvátha, namietaného Štefanom Harabinom, a sudcov Lalíka a Dobríka, namietaných ministerkou spravodlivosti. Ústavný súd zároveň zamietol návrh na vylúčenie sudcov Orosza a Kohuta, a to z dôvodu, že na ich vylúčenie sa nenašla väčšina 7 hlasov (pri hlasovaní o ich vylúčení sa dosiahla rovnosť hlasov - 6 sudcov hlasovalo za vylúčenie a 6 sudcov proti vylúčeniu). Ústavný súd takisto rozhodol o nevyhlásení ďalších troch namietaných ústavných sudcov z dôvodu, že nie sú zaujatí. (Európsky súd toto konanie spomína v ods. 50 svojho rozhodnutia.)

V ďalšom neskoršom disciplinárnom konaní proti Štefanovi Harabinovi **sp. zn. PL. ÚS 6/2012** (iniciovanom kvôli nepodaniu odvolania proti rozsudku o tzv. diskriminačnej žalobe sudcov) Ústavný súd na základe námietky zaujatosti vylúčil sudcu Horvátha a dvoch ďalších sudcov, zamietol žiadosť Štefana Harabina o vylúčenie sudcov Orosza a Kohuta (pri hlasovaní o ich vylúčení sa dosiahla rovnosť hlasov - 6 sudcov hlasovalo za vylúčenie a 6 sudcov proti vylúčeniu) a konštatoval, že traja ďalší namietaní sudcovia nie sú zaujatí. (Európsky súd toto konanie spomína v ods. 51 svojho rozhodnutia.)

V oboch vyššie spomínaných konaniach sp. zn. PL. ÚS 116/2011 a sp. zn. PL. ÚS 6/2012 boli teda námietky zaujatosti Ústavným súdom individuálne prejednané a **sudca Orosz nebol vylúčený napriek tomu, že v minulosti bol v senátnej veci týkajúcej sa Štefana Harabina vylúčený.**

Európsky súd si tento postup Ústavného súdu v neskorších disciplinárnych konaniach všimol v ods. 141 svojho rozhodnutia, avšak nepovažoval za nutné k nemu zaujať stanovisko, takže názor Európskeho súdu na tento postup Ústavného súdu zatiaľ nepoznáme. (Európsky súd v ods. 141 uviedol: „141. Súd zaregistroval, že v dvoch nasledujúcich disciplinárnych konaniach proti sťažovateľovi Ústavný súd zvolil odlišný prístup, kedy posúdil námietku strán sporu a vylúčil pre zaujatosť sudcu namietaného sťažovateľom a dvoch sudcov namietaných

ministerkou spravodlivosti (pozri vyššie odseky 50 až 51). Keďže tieto udalosti nasledovali po skutočnostiach uvedených v tejto sťažnosti, nevyžaduje sa, aby sa Súd nimi zaoberal.“)

Vyvstáva však **otázka, či zamietnutie návrhu na vylúčenie sudcov Orosza (a Kohuta) z toho dôvodu, že nebola dosiahnutá väčšina 7 hlasov, spĺňa požiadavky stanovené Európskym súdom na dostatočné odôvodnenie rozhodnutia o zamietnutí námietky zaujatosti voči sudcovi, ktorý bol v minulosti vylúčený v senátnej veci týkajúcej sa Štefana Harabina.**

Je tiež **otázne, či postup, kedy sudca nebol vylúčený z dôvodu dosiahnutia rovnosti hlasov (6 sudcov hlasovalo za vylúčenie a 6 sudcov proti vylúčeniu) bol v súlade so zákonom.** Zákon č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu SR totiž upravuje riešenie situácie, kedy sa dosiahne rovnosť hlasov pre a proti vylúčeniu namietaného sudcu. Podľa § 28 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu SR *„Ak ide o rozhodovanie v pléne Ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre jeho predpojatosť rozhodne plénum Ústavného súdu; odmietnutý sudca nehlasuje. Ak ide o rozhodovanie v senáte Ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát; odmietnutý člen senátu nehlasuje. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho.“* Na toto ustanovenie zákona upozornil aj sudca Peter Brňák vo svojom stanovisku ku konaniu PL. ÚS 116/2011, v ktorom neboli vylúčení sudcovia Orosz a Kohut kvôli tomu, že sa dosiahla iba rovnosť hlasov a nedosiahla sa väčšina 7 hlasov pre ich vylúčenie. **Sudca Brňák uvádza, že sudcovia Orosz a Kohut mali byť z konania vylúčení, pretože hoci sa pri hlasovaní o návrhu na jeho vylúčenie dosiahla iba rovnosť hlasov, podľa zákona pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho a predsedajúca Ivetta Macejková hlasovala za vylúčenie sudcu Orozsza a Kohuta.** Vo svojom doplňujúcom stanovisku k odôvodneniu uznesenia č. k. PL. ÚS 116/2011-118 z 11. apríla 2012 sudca Brňák uviedol: *„Moje výhrady sa týkajú skutočnosti, že o tomto uznesení [pozn. išlo o uznesenie o prijatí veci] hlasovali aj sudcovia (Ladislav Orosz a Sergej Kohut), ktorí pri všetkej úcte k nim „materiálne“ boli/mali byť vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v celom konaní o veci sp. zn. PL. ÚS 116/2011.*

2. *V podrobnostiach odkazujem na svoje odlišné stanovisko k odôvodneniu uznesenia č. k. PL. ÚS 116/2011-44 zo 14. decembra 2011, konkrétne k jeho bodom 11 (iii) a 12. Uvedeným uznesením bol inter alia návrh odporcu na vylúčenie sudcov Ladislava Orozsza a Sergeja Kohuta zamietnutý, pretože pri hlasovaní o týchto návrhoch sa dosiahla rovnosť hlasov (6 sudcov hlasovalo za vylúčenie a 6 sudcov proti vylúčeniu). Za tejto situácie bolo treba vychádzať z ustanovenia § 28 ods. 2 poslednej vety zákona o ústavnom súde („Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho“). Z obsahu odlišného stanoviska sudcu Lalíka tiež vyplýva, že „pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho; teda predsedníčky pléna ústavného súdu, ktorá hlasovala za ich vylúčenie“.*

3. *Pri referovaní sudcu spravodajcu o návrhu uznesenia č. k. PL. ÚS 116/2011-118 z 11. apríla 2012 tento všetkým prítomným členom pléna ústavného súdu oznámil, že vzhľadom na už uvedené (body 1 in fine a 2) by obaja uvedení sudcovia (Ladislav Orosz a Sergej Kohut) nemali hlasovať o uznesení č. k. PL. ÚS 116/2011-118 z 11. apríla 2012. Prezentovaný názor ostal bez odozvy a obaja sudcovia o tomto uznesení riadne hlasovali.“* Z dostupných zverejnených informácií nie je známe, ako zohľadnil Ústavný súd SR ustanovenie § 28 ods. 2 poslednej vety zákona o ústavnom súde.

Pri úvahách o možnosti Ústavného súdu SR nevyhlúčiť v ďalšom konaní sudcov Orosza a Horvátha treba dať do pozornosti, že samotná **vláda vo svojom vyjadrení** ku sťažnosti zo dňa 9. marca 2012 uviedla argumenty, ktoré by sa podľa nej dali použiť pre zdôvodnenie toho, že sudcovia namietaní Štefanom Harabinom nemusia byť vylúčení z disciplinárneho konania, a to vrátane sudcov Orosza a Horvátha, ktorí boli v minulosti v senátnych konaniach týkajúcich sa Štefana Harabina už vylúčení. Vláda vo svojom vyjadrení uviedla: „*Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané dôvody zaujatosti sudcov, vláda si dovoľuje uviesť, že tvrdenia, že sudkyňa Ludmila Gajdošíková ako členka senátu údajne spochybňovala odbornosť sťažovateľa v uznesení ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 5/03 z 19. februára 2003 sa nepotvrdili, čo dokazuje aj samotný text spomínaného uznesenia (ktorý okrem iného vyjadruje právne závery celého senátu v posudzovanej veci). Sťažovateľom namietaný dôvod zaujatosti sudcu Jána Lubyho, spočívajúci v tom, že uvedený sudca je členom toho istého senátu ako iní údajne zaujatí sudcovia, nemá žiadny právny základ, rovnako ako tvrdenia sťažovateľa, že tento sudca je „iba predĺženou rukou Jána Mazáka (bývalého predsedu ústavného súdu) bez vlastného názoru – doteraz ho totiž nikdy a nikde okrem hlasovania na ústavnom súde neprezentoval“ (pozri sťažnosť z 20. septembra 2011, s. 11). Pokiaľ ide o sudcu Ladislava Orosza, vláda podotýka, že jeho vyjadrenia na adresu sťažovateľa sú z obdobia roku 2000, kedy uvedený sudca ešte nepôsobil vo funkcii sudcu ústavného súdu, ale bol poslancom a predsedom ústavnoprávneho výboru parlamentu. Napokon, čo sa týka sudcu Juraja Horvátha, sťažovateľ jeho zaujatost' namietal práve z dôvodu, že sťažovateľ sa o tomto sudcovi v roku 2008 opakovanne v médiách vyjadroval negatívnym spôsobom, čo podľa sťažovateľa u tohto sudcu muselo vyvolať nepriateľský postoj voči sťažovateľovi. Z tohto dôvodu uvedený sudca vo vyhrotenom období v roku 2008 naozaj sám vyjadril svoju zaujatost' a v danom čase bol vylúčený uznesením vydaným v senátnej veci sp. zn. III. ÚS 49/2008 zo 7. februára 2008; neskôr bol vylúčený aj uzneseniami sp. zn. III. ÚS 257/2011 zo 7. júna 2011 a III. ÚS 292/2011 z 21. júna 2011, a to výlučne s poukazom na jeho vylúčenie vo veci sp. zn. III. ÚS 49/2008. Uvedené však nie je možné vnímať ako neschopnosť sudcu Horvátha vec objektívne posúdiť, ale skôr ako krok k tomu, aby situácia nebola naďalej vyhrocovaná. Vyjadrenie zaujatosti sudcom Horváthom nemožno vnímať ako vyslovenie nedostatku subjektívnej nestrannosti, ale skôr ako nadmernú opatrnosť pred možným problémom s objektívnou nestrannosťou. Sudca Horváth sa k žiadnym sporom sťažovateľa (či už vedeným na všeobecných súdoch, alebo na ústavnom súde), ani k jeho osobe nikdy verejne nevyjadroval spôsobom porovnateľným s tromi členmi chorvátskej súdnej rady vo veci Olujić v. Chorvátsko. Vláda si preto dovoľuje vyjadriť názor, že uvádzané dôvody zaujatosti sudcov (týkajúce sa okolností nesúvisiacich s namietaným disciplinárnym konaním, v prípade sudcu Horvátha vyvolané práve útokmi zo strany sťažovateľa, pričom išlo o dôvody nemajúce takú intenzitu, aby spochybnili nestrannosť namietaných sudcov, a navyše pred niekoľkými rokmi pred začatím namietaného disciplinárneho konania) nie sú porovnateľné so situáciou v prípade Olujić v. Chorvátsko, v ktorom Súd nepovažoval troch členov chorvátskej súdnej rady za nestranných z dôvodov, že sa o sťažovateľovi vyjadrovali negatívnym spôsobom práve v čase, kedy prebiehalo namietané disciplinárne konanie (pozri Olujić v. Chorvátsko, rozsudok z 5. februára 2009, ods. 65 – 67).“*

4. Záver Ústavného súdu o hrozbe znefunkčnenia pléna Ústavného súdu bol predčasný:

Z ods. 138 rozhodnutia Európskeho súdu sa dá podľa nášho názoru vyvodit', že Európsky súd považoval záver Ústavného súdu o hrozbe „znefunkčnenia“ pléna za predčasný.

Európsky súd v ods. 138 uviedol, že **„samotný fakt, že strana sporu požaduje vylúčenie sudcu pre zaujatosť, hoci aj opakovane, nespôsobuje automaticky dôsledok, že tento sudca musí byť vylúčený. Z dokumentov predložených dokumentov sa nejaví, že Ústavný súd zaujal stanovisko k tomu, či argumenty predložené stranami sporu odôvodňovali ich vylúčenie.“** Z týchto viet možno vyvodit', že Európsky súd naznačuje, že Ústavný súd, bez toho aby námietky zaujatosti preskúmal, nemal automaticky stotožnit' podanie námietok zaujatosti voči 7 sudcom s vylúčením týchto sudcov a s hrozbou „znefunkčnenia“ pléna.

Následne v ods. 139 Európsky súd uviedol: **„139. Až po odpovedaní na argumenty strán sporu a zistení, či námietky voči sudcom sú odôvodnené, mohla vzniknúť otázka, či existuje potreba a dôvody pre nevyllúčenie niektorých sudcov.“**

Vysvetlenie tejto vety možno hľadať v ďalšom texte ods. 139, kde Európsky súd uviedol, že v Bangalórskejších princípoch správania sudcov existuje doktrína resp. princíp, že za určitých špecifických podmienok môže rozhodovať aj sudca, ktorý mal byť vylúčený, a to vtedy, ak by jeho vylúčenie malo za následok vznik **„nespravodlivosti“ (injustice)**. Ide o princíp, ktorý je v podstate obsiahnutý aj v názore Ústavného súdu, že hrozba „znefunkčnenia“ pléna odôvodňuje prijatie postupu, kedy nebude vylúčený žiaden z namietaných sudcov.

Z rozhodnutia Európskeho súdu teda vyplýva, že Ústavný súd mal najprv zisťovať, či by sudcovia naozaj mohli byť na základe námietok zaujatosti vylúčení a následne až potom by mohol prípadne tvrdiť, že by v dôsledku ich vylúčenia mohlo naozaj prísť k „vzniku nespravodlivosti“ resp. k „znefunkčneniu“ pléna.

Európsky súd však následne konštatoval, že **„avšak nevyžaduje sa preskúmať, či je táto doktrína v súlade so zárukou čl. 6 Dohovoru, pretože z vyššie uvedených dôvodov sa nepreukázalo, že taká situácia nastala v posudzovanom prípade.“** Z tejto vety rozhodnutia Európskeho súdu vyplýva, že Európsky súd sa nezaoberal tým, či je nevyllúčenie sudcov z dôvodu, aby sa zabránilo znefunkčneniu pléna Ústavného súdu, legitímny postupom. Nevyjadril sa teda k tomu, či je uplatnenie Bangalórskejších princípov a nevyllúčenie zaujatých sudcov v súlade s právom na nestranný súd podľa čl. 6 Dohovoru. A to preto, že Ústavný súd nepreskúmal dostatočne jednotlivé námietky zaujatosti, nezistil, koľko sudcov by skutočne muselo byť v prejednávanej veci vylúčených a teda ani nemohol dospieť k dostatočne podloženému záveru, že vylúčenie týchto sudcov by naozaj malo za následok vznik „nespravodlivosti“ (resp. znefunkčnenie pléna).

5. Akú situáciu možno považovať za „vznik nespravodlivosti“ („znefunkčnenie pléna“), ktorá by mohla ospravedlniť účasť aj zaujatých sudcov na rozhodovaní:

Je zrejmé, že po tom, ako by Ústavný súd zistil, koľko sudcov by muselo byť vylúčených, by musel odpovedať na otázku, či by ich vylúčenie znamenalo „vznik nespravodlivosti“, čo by teoreticky mohlo odôvodňovať postup, že by sa na rozhodovaní mohol zúčastniť aj vylúčený sudca. Aby na túto otázku odpovedal, musí byť zrejmé, čo znamená „vznik nespravodlivosti“.

Európsky súd však nielenže nevyjadril názor na to, či je nevylúčenie sudcov pre hrozbu „vzniku nespravodlivosti“ v súlade s právom na nestranný súd podľa čl. 6 Dohovoru, ale **z rozhodnutia Európskeho súdu bohužiaľ nie je výslovne zrejmé ani to, akú situáciu by bolo treba považovať za „vznik nespravodlivosti“ („injustice“) a dôvod na uplatnenie postupu podľa Bangalórskych princípov.**

Z prístupu Ústavného súdu je zrejmé, že za „vznik nespravodlivosti“ považoval situáciu „znefunkčnenia pléna“ Ústavného súdu. Avšak aj názor Ústavného súdu na to, aká situácia znamená „znefunkčnenie“ pléna, sa postupom času zmenil.

Z vyššie citovaného uznesenia sp. zn. PL. ÚS 92/2011 z 10. mája 2011, ktorým Ústavný súd odmietol vylúčiť čo i len jedného sudcu, vyplýva, že za znefunkčnenie pléna Ústavný súd považoval **situáciu, kedy by Ústavný súd nebol schopný prijať meritórne rozhodnutie o disciplinárnom návrhu (t.j. rozhodnutie o vine alebo nevine Štefana Harabina) a návrh by musel zamietnuť pre nedosiahnutie väčšiny 7 hlasov.**

V neskoršom disciplinárnom konaní sp. zn. PL. ÚS 116/2011 však už Ústavný súd zmenil názor na to, čo znamená „znefunkčnenie“ pléna (väčšina sudcov kritizovala prístup k rozhodovaniu o námietkach zaujatosti, ktorý bol zvolený v predmetnej veci PL. ÚS 92/2011), a z jeho rozhodnutia vyplýva, že **hrozbu, že plénum nebude schopné prijať meritórne rozhodnutie o disciplinárnom návrhu, nemožno považovať za hrozbu „znefunkčnenia“ pléna.** V rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 116/2011 zo dňa 14. decembra 2011 Ústavný súd uviedol: *„znefunkčnenie rozhodovania Ústavného súdu nemôže v skutočnosti nastať, ak by boli aj z tohto prípadu vylúčení štyria sudcovia, ktorí boli vylúčení predtým kvôli ich prístupu/vzťahu k osobe predsedu Najvyššieho súdu. Inými slovami, hrozba znefunkčnenia rozhodovania pléna Ústavného súdu nevyplýva len z holého faktu, že strany namietajú proti ôsmim sudcom (poznámka, komora pozostáva z trinástich sudcov), keďže takýto stav by bolo možné zámerne vytvoriť vskutku kedykoľvek. Naopak, hrozba znefunkčnenia rozhodovania komory Ústavného súdu musí vyplynúť z konkrétnych skutočností, ktoré v prípade veci prejednáwanej pod sp. zn. PL. ÚS 92/2011 neboli naplnené, rovnako ako v posudzovanom prípade, keďže ani prípadné vylúčenie štyroch (predtým vylúčených) sudcov nemôže vytvoriť stav *dequorum* pléna Ústavného súdu....“*

Z tohto neskoršieho rozhodnutia Ústavného súdu možno vyvodiť, že ak by hrozbu, že nebude prijaté meritórne rozhodnutie o disciplinárnom návrhu, bolo možné považovať za „hrozbu znefunkčnenia pléna“, túto hrozbu by bolo možné vytvoriť kedykoľvek (aj podaním čo i len jednej námietky zaujatosti). Možno uvažovať, či Ústavný súd pri svojom uvažovaní tento prístup vztiahol aj na všetky ďalšie veci, o ktorých sa rozhoduje v pléne, a či si predstavil, že

v prípade prijatia takéhoto prístupu by z rozhodovania pléna nemohol byť nikdy vylúčený žiaden sudca, a to z údajného dôvodu znefunkčnenia pléna (t.j. z dôvodu, že by tým hrozilo, že nebude prijaté meritórne rozhodnutie).

Z vyššie uvedeného teda možno zhrnúť, že v pléne by mohli nastať 2 situácie:

- a) Situácia, kedy by v pléne v dôsledku vylúčenia sudcov pre zaujatosť nezostalo ani 7 sudcov, čo by znamenalo, že plénum Ústavného súdu by bolo „znefunkčnené“ už pred samotným hlasovaním pléna, pretože by bolo vopred jasné, že Ústavný súd nie je schopný ani teoreticky prijať o disciplinárnom návrhu žiadne uznesenie (keďže nie je možné získať väčšinu 7 hlasov, ktorá je potrebná na prijatie uznesenia pléna podľa čl. 131 ods. 1 druhá veta Ústavy SR).
- b) Situácia, kedy by v dôsledku vylúčenia sudcov pre zaujatosť v pléne zostalo aspoň 7 sudcov (t.j. 7 alebo viac sudcov), čo by znamenalo, že aj vzhľadom na to, že o disciplinárnom návrhu na predsedu Najvyššieho súdu SR sa podľa zákona o organizácii Ústavného súdu SR hlasuje tajne, by nebolo jasné, či sa nájde 7 hlasov pre prijatie meritórneho rozhodnutia o vine alebo nevine, ale stále by tu bola možnosť, že sa 7 hlasov nájde a meritórne rozhodnutie bude môcť byť prijaté.

Ako bolo uvedené vyššie, z rozhodnutia Európskeho súdu bohužiaľ výslovne nevyplýva, ktorá situácia by mohla byť považovaná za „vznik nespravodlivosti“ a ktorá by mohla ospravedlniť aj to, že by sa na rozhodovaní zúčastnili aj zaujatí sudcovia, ktorí mali byť vylúčení.

Odpoveď na túto otázku však možno podľa nášho názoru vyvodiť *a contrario* z ods. 140 v nadväznosti na predchádzajúci ods. 139 rozhodnutia Európskeho súdu. V ods. 140 rozhodnutia Európskeho súdu sa uvádza: „140. Dôvody uvedené Ústavným súdom, konkrétne potreba zachovať schopnosť Ústavného súdu rozhodnúť prípad, preto nemôžu ospravedlniť účasť dvoch sudcov, ktorí boli v skorších konaniach týkajúcich sa sťažovateľa vylúčení pre zaujatosť a vo vzťahu ku ktorým Ústavný súd presvedčivo nerozptýlil pochybnosti, ktoré mohli byť považované za objektívne odôvodnené.“ Za tejto vety vyplýva, že ak by nebolo možné rozptýliť objektívne odôvodnené pochybnosti o nezaujatosti namietaných sudcov, dôvody uvedené Ústavným súdom (t.j. ktorý argumentoval potrebou vylúčiť čo i len možnosť, že by prišlo k situácii, kedy by plénum Ústavného súdu nebolo schopné meritórne rozhodnúť prípad) nie sú dostatočné na to, aby títo sudcovia boli členmi pléna, ktoré rozhoduje.

Z uvedeného možno podľa nášho názoru teda vyvodiť, že ak je plénum Ústavného súdu uznášaniaschopné a môže hlasovať (t.j. má aspoň 7 hlasujúcich sudcov), a iba nastane situácia, že sa po hlasovaní nedosiahne potrebná väčšina 7 hlasov na meritórne rozhodnutie o vine alebo nevine Štefana Harabina, z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že záujem na tom, aby súd bol nestranný, musí prevažovať nad obavou, že sa znižuje pravdepodobnosť, že návrh získa 7 hlasov potrebných na prijatie meritórneho rozhodnutia Ústavného súdu. **Záujem, aby rozhodoval nestranný súd teda prevažuje nad záujmom, aby Ústavný súd mohol vždy prijať vo veci disciplinárneho stíhania meritórne rozhodnutie - buď o vine alebo nevine Štefana Harabina.**

Keďže ale Európsky súd v ods. 139 rozhodnutia pripúšťa situáciu, kedy by mohlo prísť v dôsledku vylúčenia sudcov k vzniku „nespravodlivosti“, a ktorá by mohla podľa Bangalórskych princípov teoreticky ospravedlniť aj to, že by sa na rozhodovaní zúčastnil aj sudca, ktorý mal byť vylúčený pre zaujatosť, môže sa táto situácia vzťahovať iba na **stav, kedy by z dôvodu vylúčenia sudcov pre zaujatosť nebolo plénum Ústavného súdu vôbec uznášaniaschopné a bolo by znefunkčnené už pred samotným hlasovaním pléna (t.j. v pléne by nezostalo ani 7 sudcov). V takom prípade by mohol Ústavný súd zvoliť taký postup, že by niektorých sudcov nevylúčil v záujme toho, aby v pléne zostalo 7 hlasujúcich sudcov a aby plénum zostalo uznášaniaschopné.** Ako však Európsky súd uviedol, neposúdil zatiaľ súlad tohto postupu s Dohovorom, a preto by sa táto otázka musela riešiť až v ďalšom konaní pred Európskym súdom.

6. Možnosť znefunkčnenia disciplinárnych konaní vedených Ústavným súdom voči ústavným činiteľom

V súvislosti s rozhodnutím Európskeho súdu vznikajú otázky ohľadom ďalšieho rozhodovania pléna Ústavného súdu najmä v konaniach proti rôznym verejným činiteľom, voči ktorým má Ústavný súd právomoc viesť konanie. Podľa čl. 129 ods. 5 ústavy Ústavný súd rozhoduje o obžalobe proti prezidentovi vo veci úmyselného porušenia ústavy alebo vlastizrady a podľa čl. 136 ods. 2 ústavy Ústavný súd dáva súhlas na trestné stíhanie alebo vzatie do väzby sudcu a generálneho prokurátora a vykonáva disciplinárne konanie voči predsedovi Najvyššieho súdu, podpredsedovi Najvyššieho súdu a generálnemu prokurátorovi. O všetkých týchto verejných činiteľoch rozhoduje plénum Ústavného súdu. **Ak totiž verejný činiteľ, proti ktorému sa vedie konanie, vytvorí napríklad svojim správaním predpoklady pre námietky zaujatosti voči dostatočnému počtu sudcov, o ktorých predpokladá, že majú iný názor na prerokovávanú vec ako on, môže profitovať z toho, že títo sudcovia budú vylúčení, a teda bude ťažšie možné dosiahnuť kvórum 7 hlasov pre uznanie jeho viny.**

7. K skutočnosti, že aj iné disciplinárne konanie voči Štefanovi Harabinovi má vadu, ktorú vytýka Európsky súd pre ľudské práva

Ústavný súd bude tiež musieť riešiť situáciu, kedy **v ďalšom disciplinárnom konaní voči Štefanovi Harabinovi sp. zn. PL. ÚS 93/2011**, ktoré bolo začaté na návrh bývalej ministerky Žitňanskej zo dňa 25. novembra 2010 a ktoré sa týka porušenia povinnosti zabezpečiť náhodné pridelovania prípadov sudcom, **bolo rozhodnuté o námietkach zaujatosti rovnakým spôsobom, ako v predmetnom prípade posudzovanom Európskym súdom – t.j. takisto nebol vylúčený žiaden sudca z dôvodu zabránenia „znefunkčnenia“ pléna Ústavného súdu.** Ak by Ústavný súd uznal Štefana Harabina za vinného aj v tomto disciplinárnom konaní bez opätovného riešenia otázky vylúčenia namietaných sudcov, bolo by to s vedomím, že postup pri rozhodovaní o námietkach zaujatosti bol v rozpore s Dohovorom. Aj v tejto veci by v takom prípade dal predpokladať úspech Štefana Harabina na Európskom súde v Štrasburgu. (Toto disciplinárne konania, v ktorom Ústavný súd

rozhodol o námietkach zaujatosti rovnakým spôsobom, sa spomína aj v ods. 48 rozhodnutia Európskeho súdu.)

Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že Ústavný súd SR stojí naozaj pred náročnou úlohou, pretože naplniť požiadavky vyplývajúce z pomerne ťažko zrozumiteľného rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva môže byť veľmi komplikované. V konečnom dôsledku môže nastať situácia, že vo veci disciplinárnych konaní voči Štefanovi Harabinovi nebude Ústavný súd schopný meritórne rozhodnúť o tom, či je Štefan Harabin vinný alebo nevinný, a preto bude musieť disciplinárne návrhy z procesných dôvodov zamietnuť.